

31997L0081

20.1.1998.

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

L 14/9

DIREKTIVA VIJEĆA 97/81/EZ

od 15. prosinca 1997.

o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Sporazum o socijalnoj politici priložen Protokolu (br. 14) o socijalnoj politici, u Prilogu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 4. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

- (1) budući da su na temelju Protokola o socijalnoj politici, koji je priložen Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, države članice, osim Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske (dalje u tekstu „države članice“), u želji da nastave put koji je zacrtan u Socijalnoj povelji iz 1989., sklopile Sporazum o socijalnoj politici.
- (2) Budući da socijalni partneri mogu, u skladu s člankom 4. stavkom 2. Sporazuma o socijalnoj politici, zajednički zatražiti da se sporazumi na razini Zajednice provode na temelju odluke Vijeća na prijedlog Komisije.
- (3) Budući da je u točki 7. Povelje Zajednice o temeljnim socijalnim pravima radnika propisano, između ostalog, da „dovršetak unutarnjeg tržišta mora dovesti do poboljšanja životnih i radnih uvjeta radnika u Europskoj zajednici. Taj proces mora biti rezultat usklađivanja tih uvjeta na putu prema napretku, a posebno se odnosi na [...] oblike zaposlenja koji nisu uređeni ugovorima na neodređeno vrijeme, kao što su rad na određeno vrijeme, rad s nepunim radnim vremenom, privremeni rad i sezonski rad“.
- (4) Budući da Vijeće još nije donijelo odluku o prijedlogu Direktive o određenim radnim odnosima s obzirom na narušavanje tržišnog natjecanja⁽¹⁾ kako je izmijenjena⁽²⁾, niti o prijedlogu Direktive o određenim radnim odnosima s obzirom na radne uvjete⁽³⁾.
- (5) Budući da je u zaključcima Europskog vijeća iz Essena naglašena potreba da se poduzmu mjere za poticanje zapošljavanja i jednakih mogućnosti za žene i muškarce, kao i mjere za povećanje intenzivnosti zapošljavanja rasta, posebno uvođenjem fleksibilnije organizacije posla koja ispunjava želje radnika i zahtjeve konkurentnosti.
- (6) Budući da se Komisija, u skladu s člankom 3. stavkom 2. Sporazuma o socijalnoj politici, savjetovala sa socijalnim partnerima o mogućem smjeru djelovanja Zajednice u pogledu kliznog radnog vremena i sigurnosti radnih mjesta.
- (7) Budući da se Komisija, smatrajući nakon tog savjetovanja da je djelovanje Zajednice poželjno, sa socijalnim partnerima na razini Zajednice još jednom savjetovala o sadržaju planiranog prijedloga, u skladu s člankom 3. stavkom 3. navedenog Sporazuma.
- (8) Budući da su socijalni partneri (Unija industrijskih saveza europskih poslodavaca (UNICE), Europski centar poduzeća s javnim udjelom (CEEP) i Europska konfederacija sindikata (ETUC)) u svojem zajedničkom pismu od 19. lipnja 1996. Komisiji priopćile svoju namjeru da pokrenu postupak predviđen člankom 4. Sporazuma o socijalnoj politici; budući da su u zajedničkom pismu od 12. ožujka 1997. od Komisije zatražile dodatna tri mjeseca; budući da je Komisija odobrila taj zahtjev.
- (9) Budući da su navedene organizacije 6. lipnja 1997. sklopile Okvirni sporazum o radu s nepunim radnim vremenom; budući da su Komisiji prosljedile svoj zajednički zahtjev za provedbu tog Okvirnog sporazuma, u skladu s člankom 4. stavkom 2. Sporazuma o socijalnoj politici.
- (10) Budući da je Vijeće u svojoj Rezoluciji od 6. prosinca 1994. o određenim izgledima socijalne politike Europske unije: doprinos gospodarskoj i socijalnoj konvergenciji u Uniji⁽⁴⁾, pozvalo socijalne partnere da iskoriste mogućnosti sklapanja sporazuma, s obzirom da su oni u načelu bliži društvenoj stvarnosti i problemima.
- (11) Budući da su stranke potpisnice željele sklopiti Okvirni sporazum o radu s nepunim radnim vremenom u kojem bi bila navedena opća načela i minimalni zahtjevi za rad s nepunim radnim vremenom; budući da su iskazale želju da uspostave opći okvir za uklanjanje diskriminacije

⁽¹⁾ SL C 224, 8.9.1990., str. 6.

⁽²⁾ SL C 305, 5.12.1990., str. 8.

⁽³⁾ SL C 224, 8.9.1990., str. 4.

⁽⁴⁾ SL C 368, 23.12.1994., str. 6.

- radnika koji rade nepuno radno vrijeme i doprinesu razvoju mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom na temelju koji je prihvatljiv i za poslodavce i za radnike.
- (12) Budući da su socijalni partneri željeli posvetiti posebnu pažnju radu s nepunim radnim vremenom, ali su objasnili i da im je namjera procijeniti postoji li potreba za sličnim sporazumima za druge fleksibilne oblike rada.
- (13) Budući da su u zaključcima Europskog vijeća iz Amsterdama čelnici država i vlada Europske unije odlučno prihvatili Sporazum o radu s nepunim radnim vremenom, koji su sklopili socijalni partneri.
- (14) Budući da je primjereno sredstvo za provedbu Okvirnog sporazuma Direktiva u smislu članka 189. Ugovora; budući da to sredstvo obvezuje države članice u smislu rezultata koji je potrebno ostvariti, prepustivši nacionalnim tijelima izbor oblika i metoda.
- (15) Budući da, u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti koja su navedena u članku 3.b Ugovora, ciljeve ove Direktive države članice ne mogu ostvariti na zadovoljavajući način te se ti ciljevi dakle mogu bolje ostvariti na razini Zajednice; budući da se ovom Direktivom ne čini više od onog što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (16) Budući da, što se tiče pojmova koji se koriste u Okvirnom sporazumu, a u njemu nisu posebno definirani, ova Direktiva prepušta državama članicama da ih definiraju u skladu s nacionalnim pravom i praksom kao što je slučaj drugih direktiva o socijalnoj politici u kojima se koriste slični pojmovi, pod uvjetom da navedene definicije poštuju sadržaj Okvirnog sporazuma.
- (17) Budući da je Komisija izradila nacrt prijedloga Direktive u skladu sa svojim Priopćenjem od 14. prosinca 1993. o provedbi Protokola (br. 14) o socijalnoj politici i Priopćenjem od 18. rujna 1996. o razvoju društvenog dijaloga na razini Zajednice, s obzirom na predstavnički status stranaka potpisnica i zakonitost svake klauzule Okvirnog sporazuma.
- (18) Budući da je Komisija izradila nacrt prijedloga Direktive, u skladu s člankom 2. stavkom 2. Sporazuma o socijalnoj politici, prema kojem se direktivama na području socijalne politike „ne propisuju administrativna, financijska i pravna ograničenja koja bi priječila osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva”.
- (19) Budući da je Komisija, u skladu sa svojim Priopćenjem od 14. prosinca 1993. o primjeni Protokola (br. 14) o socijalnoj politici, obavijestila Europski parlament uputivši mu tekst svojeg prijedloga Direktive, koji sadrži Okvirni sporazum.
- (20) Budući da je Komisija također obavijestila Gospodarski i socijalni odbor.
- (21) Budući da je u članku 6. stavku 1. Okvirnog sporazuma propisano da države članice i/ili socijalni partneri mogu održati ili uvesti povoljnije odredbe.
- (22) Budući da je u članku 6. stavku 2. Okvirnog sporazuma propisano da provedba ove Direktive ne smije služiti kao opravdanje za regresiju u odnosu na postojeće stanje u pojedinim državama članicama.
- (23) Budući da se u Povelji Zajednice o temeljnim socijalnim pravima radnika priznaje važnost borbe protiv svih oblika diskriminacije, posebno temeljenih na spolu, boji kože, rasi, uvjerenjima ili vjeroispovijesti.
- (24) Budući da u članku F stavku 2. Ugovora o Europskoj uniji stoji da Unija temeljna prava koja jamči Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a koja proizlaze iz zajedničkih ustavnih tradicija država članica poštuje kao opća načela prava Zajednice.
- (25) Budući da države članice mogu provedbu ove Direktive povjeriti socijalnim partnerima, na njihov zajednički zahtjev, ako one poduzmu sve potrebne mjere kako bi uvijek bile u stanju zajamčiti ostvarivanje rezultata koji su propisani ovom Direktivom.
- (26) Budući da provedba Okvirnog sporazuma doprinosi ostvarivanju ciljeva iz članka 1. Sporazuma o socijalnoj politici,

DONIJELO JE OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Svrha je ove Direktive provesti u djelo Okvirni sporazum o radu s nepunim radnim vremenom, koji su 6. lipnja 1997. sklopili europski socijalni partneri (UNICE, CEEP i ETUC) i koji se nalazi u Prilogu ovoj Direktivi.

Članak 2.

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 20. siječnja 2000. ili jamče da će najkasnije do tog datuma socijalni partneri provesti potrebne mjere putem sporazuma, pri čemu države članice moraju poduzeti sve potrebne mjere kako bi u svakom trenutku mogle zajamčiti ostvarivanje rezultata koji su propisani ovom Direktivom. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Državama članicama može se staviti na raspolaganje dodatno razdoblje od najviše godine dana, ako je to potrebno s obzirom na posebne teškoće ili provedbu putem kolektivnog ugovora.

One o tim okolnostima odmah obavješćuju Komisiju.

Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje su donijele ili koje donose u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 3.

Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europskih zajednica*.

Članak 4.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 15. prosinca 1997.

Za Vijeće
Predsjednik
J.-C. JUNCKER

PRILOG

UNIJA INDUSTRIJSKIH SAVEZA EUROPSKIH POSLODAVACA

EUROPSKA KONFEDERACIJA SINDIKATA

EUROPSKI CENTAR PODUZEĆA S JAVNIM UDJELOM

OKVIRNI SPORAZUM O RADU S NEPUNIM RADNIM VREMENOM

Preambula

Ovaj je Okvirni sporazum doprinos cjelokupnoj europskoj strategiji zapošljavanja. Rad s nepunim radnim vremenom posljednjih je godina imao značajan utjecaj na zapošljavanje. Zbog toga su stranke ovog Sporazuma posvetile posebnu pažnju takvom obliku rada. Namjera je stranaka razmotriti potrebu za sličnim sporazumima o drugim oblicima rada s kliznim radnim vremenom.

Poštujući različitost situacija u državama članicama i priznajući da je rad s nepunim radnim vremenom značajka zapošljavanja u određenim sektorima i djelatnostima, ovaj Sporazum propisuje opća načela i minimalne uvjete koji se odnose na rad s nepunim radnim vremenom. Sporazum je odraz želje socijalnih partnera da uspostave opći okvir za uklanjanje diskriminacije radnika s nepunim radnim vremenom i doprinesu razvoju mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom na temelju koji je prihvatljiv za poslodavce i radnike.

Ovaj se Sporazum odnosi na uvjete zapošljavanja radnika s nepunim radnim vremenom te se u njemu priznaje činjenica da o pitanjima koja se tiču obveznog socijalnog osiguranja odlučuju države članice. U okviru načela nediskriminacije, stranke potpisnice vode računa o Deklaraciji o zapošljavanju koja je donesena u prosincu 1996. na Europskom vijeću u Dublinu, u kojoj je Vijeće između ostalog naglasilo da bi sustave socijalne sigurnosti trebalo izmijeniti tako da dodatno potiču zapošljavanje „razvijanjem sustava socijalne zaštite koji se mogu prilagoditi novim oblicima rada i pružiti odgovarajuću zaštitu ljudima koji se bave takvim poslovima”. Stranke potpisnice ovog Sporazuma smatraju da tu Deklaraciju treba provesti u djelo.

ETUC, UNICE i CEEP pozivaju Komisiju da ovaj Okvirni sporazum podnese Vijeću kako bi ono putem odluke učinilo ove zahtjeve obvezujućim u državama članicama potpisnicama Sporazuma o socijalnoj politici priloženog Protokolu (br. 14) o socijalnoj politici u Prilogu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice.

Stranke potpisnice ovog Sporazuma pozivaju Komisiju da u svom prijedlogu provedbe ovog Sporazuma države članice pozove na usvajanje zakona i drugih propisa potrebnih radi poštivanja Odluke Vijeća u roku od dvije godine od njezina usvajanja ili da zajamče⁽¹⁾ da socijalni partneri poduzimaju potrebne mjere putem sporazuma prije isteka ovog razdoblja. Državama članicama može se za usklađivanje s ovom odredbom staviti na raspolaganje dodatno razdoblje od najviše godine dana, ako je to potrebno s obzirom na određene teškoće ili provedbu putem kolektivnog ugovora.

Ne dovodeći u pitanje ulogu nacionalnih sudova i Suda Europskih zajednica, stranke potpisnice ovog Sporazuma traže da se preko Komisije sva pitanja koja se odnose na tumačenje ovog Sporazuma na europskoj razini prvo upute njima radi davanja mišljenja.

Opća razmatranja

- (1) Uzimajući u obzir Sporazum o socijalnoj politici priložen Protokolu (br. 14) o socijalnoj politici, u Prilogu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 3. stavak 4. i članak 4. stavak 2.
- (2) Budući da je člankom 4. stavkom 2. Sporazuma o socijalnoj politici propisano da se sporazumi sklopljeni na razini Zajednice mogu provesti, na zajednički zahtjev stranaka potpisnica, na temelju odluke Vijeća na prijedlog Komisije.
- (3) Budući da je u svojem drugom dokumentu sa savjetovanja o kliznom radnom vremenu i zaštiti radnika Komisija najavila svoju namjeru da predloži pravno obvezujuću mjeru Zajednice.

⁽¹⁾ U smislu članka 2. stavka 4. Sporazuma o socijalnoj politici iz Ugovora o osnivanju Europske zajednice.

- (4) Budući da je u zaključcima Europskoga vijeća iz Essena naglašena potreba da se potaknu zapošljavanje i jednake mogućnosti za žene i muškarce te su zatražene mjere za „povećanje intenzivnosti zapošljavanja rasta, posebno uvođenjem fleksibilnije organizacije posla, koja ispunjava želje radnika i zahtjeve konkurentnosti”.
- (5) Budući da stranke potpisnice ovog Sporazuma daju važnost mjerama koje bi muškarcima i ženama olakšale pristup radu s nepunim radnim vremenom kako bi se pripremili za mirovinu, pomirili poslovni i obiteljski život i iskoristili mogućnosti za obrazovanje i osposobljavanje radi poboljšanja svojih vještina i mogućnosti za razvoj karijere, u korist poslodavcima i radnicima i na način koji bi potaknuo razvoj poduzetništva.
- (6) Budući da se na temelju ovog Sporazuma državama članicama i socijalnim partnerima prepušta određivanje načina primjene ovih općih načela, minimalnih zahtjeva i odredbi, kako bi se vodilo računa o situaciji u svakoj državi članici.
- (7) Budući da se ovim Sporazumom uzima u obzir potreba za poboljšanjem zahtjeva socijalne politike, da se poveća konkurentnost gospodarstva Zajednice i spriječi nametanje administrativnih, financijskih i pravnih ograničenja koja bi mogla priječiti osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva.
- (8) Budući da socijalni partneri mogu najbolje naći rješenja koja odgovaraju potrebama poslodavaca i radnika te im je stoga potrebno dodijeliti posebnu ulogu u provedbi i primjeni ovog Sporazuma,

STRANKE POTPISNICE SPORAZUMJELE SU SE:

Članak 1.: Svrha

Svrha je ovog Okvirnog sporazuma:

- (a) omogućiti uklanjanje diskriminacije radnika s nepunim radnim vremenom i poboljšati kvalitetu rada s nepunim radnim vremenom;
- (b) olakšati razvoj rada s nepunim radnim vremenom na dobrovoljnoj osnovi i pridonijeti fleksibilnoj organizaciji radnog vremena, vodeći računa o potrebama poslodavaca i radnika.

Članak 2.: Područje primjene

1. Ovaj se Sporazum odnosi na radnike s nepunim radnim vremenom koji imaju ugovor o radu ili radni odnos definiran zakonom, kolektivnim ugovorom ili praksom koja je na snazi u pojedinoj državi članici.
2. Države članice, nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksom i/ili sa socijalnim partnerima na odgovarajućoj razini u skladu s nacionalnom praksom za odnose u industriji mogu iz objektivnih razloga potpuno ili djelomično isključiti radnike s nepunim radnim vremenom koji rade na određeno vrijeme iz odredbi ovog Sporazuma. Takve je odluke potrebno redovito preispitati kako bi se utvrdilo vrijede li još uvijek objektivni razlozi zbog kojih se donose.

Članak 3.: Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma:

1. Pojam „radnik s nepunim radnim vremenom” odnosi se na radnika čije je uobičajeno radno vrijeme, izračunano na tjednoj osnovi ili prosječno, u razdoblju zaposlenja do jedne godine, kraće od uobičajenog radnog vremena usporedivog radnika s punim radnim vremenom.
2. Pojam „usporedivi radnik s punim radnim vremenom” znači radnik s punim radnim vremenom u istom poduzeću, koji ima istu vrstu ugovora o radu ili radnog odnosa te isti ili slični posao/zanimanje, vodeći računa o drugim okolnostima koje uključuju duljinu radnog staža i kvalifikacije/sposobnosti.

Ako u istom poduzeću nema usporedivog radnika s punim radnim vremenom, usporedba se provodi pozivanjem na primjenjivi kolektivni ugovor ili, ako nema primjenjivog kolektivnog ugovora, u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksom.

Članak 4.: Načelo nediskriminacije

1. Što se tiče uvjeta zapošljavanja, radnici s nepunim radnim vremenom ne smiju se tretirati na manje povoljan način od usporedivih radnika s punim radnim vremenom samo zato što rade s nepunim radnim vremenom, osim ako je različito postupanje opravdano objektivnim razlozima.
2. Prema potrebi se primjenjuje načelo *pro rata temporis*.

3. Postupak primjene ove klauzule definiraju države članice i/ili socijalni partneri, vodeći računa o europskom zakonodavstvu, nacionalnom pravu, kolektivnima ugovorima i praksi.
4. Ako je to opravdano objektivnim razlozima, države članice nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksi i/ili socijalni partneri mogu, gdje je to primjereno, uvjetovati pristup određenim uvjetima zapošljavanja duljinom staža, trajanjem rada ili visinom primanja. Kriterije za pristup radnika s nepunim radnim vremenom određenim uvjetima zapošljavanja potrebno je redovito preispitivati, vodeći računa o načelu nediskriminacije iz članka 4. stavka 1.

Članak 5.: **Mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom**

1. U okviru članka 1. ovog Sporazuma i načela nediskriminacije između radnika s nepunim radnim vremenom i radnika s punim radnim vremenom:
 - (a) države članice bi nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima, u skladu s nacionalnim pravom ili praksom, trebale utvrditi i preispitati prepreke pravne ili administrativne prirode koje bi mogle ograničiti mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom i, ako je to primjereno, ukloniti ih;
 - (b) socijalni partneri bi, djelujući u svojem području nadležnosti i putem postupaka predviđenih u kolektivnim sporazumima, trebali utvrditi i preispitati prepreke koje bi mogle ograničiti mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom i, ako je to primjereno, ukloniti ih.
2. Radnikovo odbijanje da prijeđe s punog radnog vremena na nepuno radno vrijeme ili obrnuto ne bi samo po sebi trebalo predstavljati opravdan razlog za prekid radnog odnosa, ne dovodeći u pitanje mogućnost prekida radnog odnosa u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima i praksom, iz drugih razloga koji mogu proizaći iz načela postupanja poduzeća o kojem je riječ.
3. Poslodavci bi trebali što je više moguće uzimati u obzir:
 - (a) zahtjeve radnika za prijelaz s punog radnog vremena na nepuno radno vrijeme, koje se pojavilo kao mogućnost u poduzeću;
 - (b) zahtjeve radnika za prijelaz s nepunog radnog vremena na puno radno vrijeme ili za produljenje radnog vremena, ako se za to ukaže mogućnost;
 - (c) pravovremeno širenje podataka o dostupnosti mjesta s nepunim i punim radnim vremenom u poduzeću, radi lakšeg premještanja s poslova s nepunim radnim vremenom na poslove s punim radnim vremenom ili obrnuto;
 - (d) mjere koje olakšavaju pristup radu s nepunim radnim vremenom na svim razinama poduzeća, uključujući kvalificirani rad i rukovodeća mjesta i, gdje je to primjereno, koje olakšavaju pristup radnika s nepunim radnim vremenom strukovnom osposobljavanju radi povećavanja mogućnosti za razvoj karijere i profesionalne mobilnosti;
 - (e) pravovremenu dostavu podataka o radu s nepunim radnim vremenom u poduzeću postojećim tijelima koja zastupaju radnike.

Članak 6.: **Odredbe o provedbi**

1. Države članice i/ili socijalni partneri mogu održati ili uvesti povoljnije odredbe od onih koje su predviđene ovim Sporazumom.
2. Provedba odredbi ovog Sporazuma ne predstavlja opravdan razlog za smanjenje opće razine zaštite radnika na području uređenom ovim Sporazumom. To ne dovodi u pitanje pravo država članica i/ili socijalnih partnera da razviju različite zakonodavne, pravne ili ugovorne odredbe, vodeći računa o promjeni okolnosti, te ne dovodi u pitanje primjenu članka 5. stavka 1., ako se poštuje načelo nediskriminacije iz članka 4. stavka 1.
3. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje pravo socijalnih partnera da na odgovarajućoj razini, uključujući europsku, zaključe sporazume kojima se prilagođavaju i/ili dopunjuju odredbe ovog Sporazuma tako da se uzmu u obzir posebne potrebe socijalnih partnera o kojima je riječ.
4. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje točnije odredbe Zajednice, a posebno odredbe Zajednice koje se tiču jednakog postupanja ili mogućnosti za muškarce i žene.
5. Sprečavanje i rješavanje sporova i žalbi koje proizađu iz primjene ovog Sporazuma odvija se u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima i praksom.
6. Stranke potpisnice preispituju ovaj Sporazum pet godina nakon dana donošenja odluke Vijeća na zahtjev jedne od stranaka potpisnica ovog Sporazuma.